

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**unor prevederi din Codul de procedură civilă
al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003
(Sesizarea nr. 21a/2012)**

CHIȘINĂU

15 noiembrie 2012

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte, judecător-raportor*,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU,
Dna Valeria ȘTERBEȚ, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 13 iulie 2012, înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 13 iulie 2012, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de dl Serghei Sîrbu, deputat în Parlament, privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că prevederile articolelor 166 alin. (2) lit.h), 167 alin. (1) lit.d), 170 alin. (1) lit.a), 267 lit.a), 347 alin. (3), 348 alin. (2) lit.e) din Codul de procedură civilă, care obligă reclamantul „să respecte procedura de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară dacă pentru un astfel de litigiu îndeplinirea procedurii este prevăzută de lege sau de contractul părților”, sunt contrare articolelor 1, 6, 20, 53, 54, 66, 114, 115 și 116 din Constituție.

3. În opinia autorului sesizării, normele cuprinse la art. 470 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, care obligă instanța de judecată să informeze Ministerul Justiției și Banca Națională a Moldovei despre procesul de examinare a cererii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine, încalcă prevederile art. 6, 114, 115, 116 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 4 octombrie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

5. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție.

6. La ședința plenară publică a Curții autorul sesizării a participat personal. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

B. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

7. Prevederile relevante ale Constituției (Monitorul Oficial, 1994, nr. 1, art.1) sunt următoarele:

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

“În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

“(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

“(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

“(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

“(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului

internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

“(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înfiiințarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

“(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 57-58, art. 375) sunt urmatoarele:

Articolul 14 Cererea prealabilă

“(1) Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

(2) În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislația nu prevede altfel.

[...]”

Articolul 15 Procedura de examinare a cererii prelabile

“(1) Cererea prealabilă se examinează de către organul emitent sau ierarhic superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmînd a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel.

(2) Organul emitent este în drept:

a) să respingă cererea prealabilă;

b) să admită cererea prealabilă și, după caz, să revoce sau să modifice actul administrativ.

(3) Organul ierarhic superior este în drept:

a) să respingă cererea prealabilă;

b) să admită cererea prealabilă și să anuleze actul administrativ în tot sau în parte, să oblige organul ierarhic inferior să repună în drepturi persoana respectivă ori, după caz, să revoce actul administrativ emis cu acordul său.”

Articolul 16

Depunerea cererii de chemare în instanța de contencios administrativ

“(1) Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

(2) Acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prealabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 111–115, art. 451) sunt următoarele:

Articolul 5

Accesul liber la justiție

“(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere a unei convenții de strămutare, în condițiile legii, a litigiului la judecata arbitrală.”

Articolul 19

Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească

„(1) În pricinile civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege. Constituirea de instanțe extraordinare este interzisă.

(2) Hotărîrea judecătorească emisă în pricină civilă poate fi controlată și reexaminată numai de instanța judecătorească competentă, în ordinea stabilită de prezentul cod și de alte legi.”

Articolul 20

Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii

“(1) Puterea judecătorească este separată de puterea legislativă și de cea executivă și se exercită în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezentul cod și cu alte legi.

(2) La îmfăptuirea justiției în pricini civile, judecătorii sînt independenți și se supun numai legii. Orice imixtiune în activitatea de judecată este inadmisibilă și atrage răspunderea prevăzută de lege.

(3) Garanțiile independenței judecătorilor sînt consacrate în Constituția Republicii Moldova și în alte legi.”

Articolul 166

Forma și cuprinsul cererii de chemare în judecată

(1) Oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept trebuie să depună în instanța competentă o cerere de chemare în judecată.

(2) În cererea de chemare în judecată se indică:

[...]

h) date despre respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară dacă pentru un astfel de litigiu îndeplinirea procedurii este prevăzută de lege sau de contractul părților;

[...]”.

Articolul 167

Actele care se anexează la cererea de chemare în judecată

(1) La cererea de chemare în judecată se anexează:

[...]

d) documentele care confirmă respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului, dacă respectarea acestei proceduri este prevăzută de lege sau de contractul părților;

[...]”.

Articolul 170

Restituirea cererii de chemare în judecată

“(1) Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă:

a) reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricini sau de contractul părților;

[...]

(4) Restituirea cererii de chemare în judecată nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune, împotriva aceluiași pîrît, cu același obiect și aceleași temeieri dacă reclamantul a lichidat încălcările.

[...]”.

Articolul 267 Temeiurile scoaterii cererii de pe rol

Instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care:

a) reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară;

[...]”.

Articolul 268 Procedura și efectele scoaterii cererii de pe rol

[...]

(3) După înlăturarea circumstanțelor care duc la scoaterea cererii de pe rol, persoana interesată poate adresa instanței o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

[...]”.

Articolul 347 Cuprinsul cererii

“[...]

(3) La depunerea cererii, creditorul prezintă probe privind respectarea procedurii prealabile sesizării instanței.

[...]”

Articolul 348 Refuzul de a primi cererea

“[...]

(2) Judecătorul refuză să primească cererea și dacă:

[...]

e) nu s-a respectat procedura prealabilă cerută de lege pentru sesizarea instanței judecătorești.

[...]”

10. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6 Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci

când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.”

Articolul 13 Dreptul la un recurs efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

11. Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului sunt următoarele:

Articolul 10

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

12. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice:

Articolul 14

“1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

[...]”.

ÎN DREPT

13. Articolul 20 din Constituție asigură principiul accesului liber la justiție, principiu care este materializat și transpus în normele procesuale care guvernează aplicabilitatea acestuia. În acest sens, prin prisma prevederilor art. 5 din Codul de procedură civilă (în continuare – CPC), orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane

nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

14. Potrivit art. 19 CPC, în pricinile civile, justiția se desfășoară potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege. Constituirea de instanțe extraordinare este interzisă.

15. Concomitent, Curtea reține că, în unele situații, normele procesuale civile condiționează înaintarea acțiunii în instanța de judecată de parcurgerea procedurilor prealabile.

16. Astfel, art. 166 alin. (2) lit h) CPC prevede că în cererea de chemare în judecată se indică *date despre respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară dacă pentru un astfel de litigiu îndeplinirea procedurii este prevăzută de lege sau de contractul părților*. Concomitent, art. 167 alin. (1) lit. d) CPC statuează că la cererea de chemare în judecată se anexează *documentele care confirmă respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului, dacă respectarea acestei proceduri este prevăzută de lege sau de contractul părților*.

17. În aceeași logică a expunerii, judecătorul restituie cererea de chemare în judecată (art.170 alin. (1) lit.a) CPC) sau dispune scoaterea cererii de pe rol (art. 267 lit.a) CPC) dacă *reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii*.

18. La fel, normele procesuale care reglementează „Procedura în ordonanță” stipulează că *„La depunerea cererii, creditorul prezintă probe privind respectarea procedurii prealabile sesizării instanței.”* (art.347 alin. (3) CPC). Nerespectarea normei statuate duce la refuzul judecătorului de a primi cererea (art. 348 alin. (2) lit. e) CPC).

19. De asemenea, prin Legea nr. 5 din 15 ianuarie 2012, art. 470 CPC a fost completat cu un nou alineat (1¹), potrivit căruia:

„Instanța judecătorească care examinează cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine informează în mod obligatoriu și neîntârziat despre acest fapt Ministerul Justiției și, după caz, Banca Națională a Moldovei, în cazul în care este vizată o instituție financiară licențiată de aceasta, cu remiterea cererii și a documentelor aferente. Prezența reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei la ședința de judecată în cadrul căreia se examinează cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine este obligatorie. Lipsa reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei, legal citați, nu împiedică examinarea cauzei.”

20. Autorul sesizării consideră că stabilirea unei proceduri prealabile obligatorii pentru justițiabil anterior adresării în instanța de judecată constituie o limitare a accesului liber la justiție. În opinia sa, informarea Ministerului Justiției și a Băncii Naționale a Moldovei de către instanța de judecată despre examinarea unei cereri de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești străine în cazul în care este vizată o instituție financiară constituie o violare a principiului independenței judecătorilor.

21. Curtea observă că sesizarea vizează în esență două probleme distincte: (1) obligativitatea respectării procedurii prealabile anterior adresării în instanța de judecată; (2) obligativitatea instanței de a informa

Ministerul Justiției și Banca Națională a Moldovei despre examinarea unei cereri de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești străine, în cazul în care este vizată o instituție financiară.

22. În partea ce ține de încălcarea principiului independenței judecătorilor, garantat de articolul 116 alin. (1) din Constituție, prin instituirea obligației instanței de a informa Ministerul Justiției și Banca Națională a Moldovei despre examinarea unei cereri de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești străine, în cazul în care este vizată o instituție financiară, Curtea reține că independența judecătorilor se manifestă prin imparțialitate în procesul decizional.

23. În același context, Curtea reține că normele procesuale au drept obiectiv să asigure exercitarea dreptului la un proces echitabil și că la elaborarea unor astfel de reglementări legiuitorul se bucură de o anumită marjă de apreciere, cu condiția ca aceste reglementări **să nu aducă atingere însăși substanței dreptului.**

24. În această ordine, Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 74 CPC, *în cazurile stabilite de lege*, autoritățile publice competente, din proprie inițiativă, la cererea participanților la proces *sau din oficiul instanței, pot interveni în proces* până la pronunțarea hotărârii în primă instanță, precum și în instanța de apel, *pentru a depune concluzii*, potrivit funcției, *în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale altor persoane, a intereselor statului și ale societății.* Instanța judecătorească poate, după caz, *din oficiu* să introducă în proces autoritatea publică competentă pentru a depune concluzii asupra pricinii în curs de examinare.

25. Pe de altă parte, articolul 470 alin.(1¹) CPC, contestat de autorul sesizării, specifică faptul că lipsa reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei, legal citați, nu împiedică examinarea cauzei.

26. Curtea consideră că norma cuprinsă la art. 470 alin.(1¹) CPC *constituie o normă de oportunitate* de natură să contribuie la asigurarea securității raporturilor juridice în cazul în care este vizată o instituție financiară, iar participarea acestor entități prin depunerea unor concluzii este de natură să permită judecătorului să elucideze toate aspectele relevante în vederea soluționării juste a cauzei.

27. În acest context, având în vedere ansamblul elementelor aflate la dispoziția sa și lipsa altor argumente pertinente ale autorului sesizării în susținerea poziției sale, Curtea *sistează procesul* în această parte a sesizării.

28. În acest context, Curtea va examina sesizarea în partea ce ține de *obligativitatea respectării procedurii prealabile*, care se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexate, precum accesul liber la justiție, dreptul la apărare, înfăptuirea justiției doar de instanțele judecătorești.

29. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale.

30. Pentru a elucida corespunderea normelor contestate cu dispozițiile constituționale, Curtea va opera, în special, cu jurisprudența sa anterioară, precum și cu principiile consacrate de dreptul internațional și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 20 COMBINAT CU ARTICOLELE 53, 114 ȘI 115 DIN CONSTITUȚIE

31. În opinia autorului sesizării, prevederile supuse controlului constituționalității încalcă articolul 20 din Constituție, potrivit căruia:

“(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

32. Autorul sesizării consideră că norma contestată aduce atingere articolului 53 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia:

“(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.”

33. Potrivit autorului sesizării, norma supusă controlului constituționalității încalcă, de asemenea, articolul 114 din Constituție:

„Justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

34. De asemenea, prin sesizare se susține și încălcarea art. 115 din Constituție, care stabilește:

“(1) Justiția se desfășoară prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.”

A. Argumentele autorului sesizării

35. Autorul sesizării consideră că normele Codului de procedură civilă, care obligă persoana ce se consideră vătămată într-un drept al său de a înainta, în cazurile prevăzute de lege, cererea prealabilă anterior adresării în instanța de judecată, reprezintă o restrîngere a accesului liber la justiție, a dreptului la apărare și la un recurs efectiv.

36. Autorul sesizării menționează că, potrivit art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

37. Accesul la justiție este un principiu complex, în conexiune cu care se află și dreptul la apărare, reglementat de art. 26 din Constituție, conform

căruia fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

38. În sesizare se invocă de asemenea încălcarea art. 53 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

39. Astfel, autorul sesizării menționează că Legea Supremă garantează dreptul cetățeanului de a fi protejat de abuzurile autorităților publice. Totodată, prin impunerea unor restricții de procedură, legiuitorul a limitat dreptul persoanei vătămate la recunoașterea dreptului pretins.

40. Autorul sesizării a invocat și prevederile art. 6 din Convenția europeană, care exprimă dreptul fiecăruia la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

41. În sesizare se susține că protecția judiciară efectivă și completă poate fi realizată doar în condițiile unei adevărate independențe a puterii judecătorești, care este investită cu prerogativa de a asigura și restabili, prin intermediul *justiției*, ordinea juridică în statul de drept.

B. Argumentele autorităților

42. În opinia prezentată în scris de Președintele Republicii Moldova se menționează că existența procedurii prealabile nu constituie restrângerea accesului liber la justiție, de acest drept, în mod evident, beneficiind orice persoană, ci doar o posibilitate acordată părților de a repara benevol prejudiciul cauzat. De asemenea, se indică Hotărârea nr. 16 din 28 mai 1998 privind interpretarea art. 20 din Constituție, în care Curtea Constituțională a specificat că „stabilirea competenței instanțelor judecătorești, a procedurii de examinare a litigiilor și a căilor de atac face obiectul unor legi organice și constituie competența exclusivă a Parlamentului”.

43. De asemenea, se arată că dreptul la justiție ar putea fi îngădit doar în cazul în care procedura prealabilă ar fi instituită ca una de alternativă celei judiciare, adică dacă examinarea litigiului s-ar finaliza doar prin proceduri alternative, fără dreptul de a apela la instanțele de judecată.

44. Parlamentul în opinia sa menționează că legiuitorul poate institui, în situații deosebite, reguli speciale de procedură și modalități de exercitare a drepturilor procedurale, iar reglementarea unor proceduri administrative de soluționare a litigiilor sunt compatibile cu principiul “accesului liber la justiție” consfințit în art. 20 din Constituție.

45. Atât în opinia Guvernului, cât și a Parlamentului se menționează că articolul 6 pct. 1 din Convenția Europeană acordă dreptul de acces eficient la justiție, însă lasă la discreția statului determinarea detaliilor în legislația

sa. Singura condiție este ca limitarea acestui drept să urmărească un scop legitim și să existe o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

46. Prin prisma Legii contenciosului administrativ, Guvernul consideră că rațiunea procedurii prealabile constă în faptul că autorității publice i se acordă posibilitatea de a-și controla și repara benevol greșeala în sensul anulării actului sau întreprinderii altor acțiuni pretinse de persoană. În sensul art. 20 din Constituție, prin respectiva procedură reclamantilor nu li se interzice accesul la justiție, aceștia dispun de dreptul ca cererea să fie examinată de un judecător, iar invocarea unei excepții de procedură, ce vizează nerespectarea unei condiții de admisibilitate a acțiunii în contenciosul administrativ, nu este de natură a lipsi de efectivitate acest drept. Legislația națională poate prevedea procedura prealabilă pentru anumite cazuri specifice. Este important ca existența unei astfel de proceduri să nu excludă posibilitatea adresării ulterioare în instanța de judecată.

47. Potrivit Consiliului Superior al Magistraturii, nici una din prevederile Codului de procedură civilă invocate în sesizare nu contravine dispozițiilor Constituției, Convenției Europene, Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice.

C. Aprecierea Curții

1. Principii generale

48. Curtea reține că art.20 din Constituție garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

49. Prin generalitatea formulării sale, art. 20 permite oricărei persoane - cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid - accesul la justiție. Totodată, el permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau libertăți și a oricărui interes legitim, indiferent dacă aceasta rezultă din Constituție sau din alte legi.

50. Curtea menționează că principiul accesului liber la justiție urmează a fi privit nu doar ca o garanție fundamentală pentru exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților persoanei, ci și ca o normă imperativă chemată să dea sens noțiunii de "stat de drept". Or, conform art.1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

51. Din perspectiva guvernării drepturilor și libertăților fundamentale, este de menționat că, potrivit art. 15 din Legea Supremă, care garantează principiul universalității, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de

drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

52. Prin Hotărârea nr. 2 din 19 februarie 2004 privind controlul constituționalității unor dispoziții ale art. 116 și art. 444 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, Curtea a menționat : “Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină.”.

53. Astfel, Legea fundamentală fortifică prevederile art.20 printr-o serie de alte drepturi și principii instituționale. Un principiu indispensabil al principiului accesului liber la justiție este principiul *existenței unor instanțe independente și imparțiale*.

54. Acest principiu se materializează prin prevederile art.114 din Constituție, conform căruia justiția se înfăptuiește, în numele legii, numai de instanțele judecătorești, instanțe care, potrivit art.115, sunt Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și judecătoriile. La fel, art. 116 alin.(1) din Constituție stabilește că judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

55. De asemenea, accesul la justiție nu poate fi realizat pe deplin în lipsa garantării dreptului la apărare (art.26 din Constituție), care constituie o condiție necesară pentru realizarea eficientă a justiției.

56. Curtea menționează că, în contextul sesizării date, toate aceste articole invocate supra sunt interconexe.

57. Subsidiar normelor constituționale, accesul liber la justiție este consacrat ca un drept cetățenesc fundamental, atât prin art.6 pct.1 din Convenția Europeană, cât și prin art.10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, precum și prin art.14 pct.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

58. Prin limitele permise de art. 4 din Constituție de a aplica și interpreta dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu actele internaționale la care Republica Moldova este parte, Curtea reține că prin prisma art. 6 pct. 1 din Convenția Europeană, precum și prin prisma jurisprudenței Curții Europene, ***dreptul de acces la justiție nu poate fi un drept absolut, ci unul care poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cât timp acestea sunt rezonabile și proporționale cu scopul urmărit.***

59. Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conținutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit.

60. Dreptul de acces la o instanță de judecată impune, prin însăși natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp și spațiu, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (*Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii*).

61. În jurisprudența sa Curtea Europeană a indicat că, în elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările nu trebuie să restrângă dreptul de acces într-atât, încât ***să fie atinsă însăși substanța sa.***

62. În contextul celor elucidate, Curtea reține că accesul la justiție, ca un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, nu poate fi perceput în lipsa garanțiilor impuse de art.6 pct.1 din Convenția Europeană, garanții la care se poate renunța numai în măsura invocată *supra*.

2) Aplicarea principiilor în prezenta cauză

63. În Hotărârea nr. 16 din 28 mai 1998 Curtea a afirmat : “Pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, ***a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi.***”.

64. Curtea notează că, prin respectivele garanții procedurale, accesul la justiție urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

65. Curtea observă că, sub aspect procesual, accesul liber la justiție se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept.

66. Potrivit normelor procesual-civile, pentru a pune în mișcare o acțiune civilă, este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiții de fond și formă, precum ar fi respectarea competenței jurisdicționale, a termenului de prescripție, existența capacității procesuale de exercițiu, respectarea regulilor cu privire la forma și conținutul cererii de chemare în judecată.

67. Curtea reține că *respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară* constituie o condiție specială a exercitării dreptului la acțiune în justiție, care necesită a fi întrunită doar în anumite cazuri în funcție de natura litigiului.

68. Curtea nu poate fi de acord cu autorul sesizării, care susține, în esență, că dispozițiile legale contestate sunt contrare art. 20 din Constituție, ce garantează accesul liber la justiție, întrucât acestea condiționează accesul la instanța judecătorească de parcurgerea unei proceduri prealabile care este de natură a tergiversa soluționarea litigiului.

69. Curtea precizează că necesitatea asigurării accesului efectiv la justiție nu poate fi considerată însă ca reprezentând un obstacol pentru instituirea, prin lege, a unor condiții de admisibilitate pentru cei care doresc să supună cauza lor judecării instanțelor judecătorești.

70. Totodată, potrivit dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și *procedura de judecată* sînt stabilite prin lege organică. Astfel, stabilirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești constituie o prerogativă exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură. Sub acest aspect,

principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a-l utiliza, în formele și în modalitățile prevăzute de lege.

71. În același context, și Curtea Europeană menționează că accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporționalitate între interesul persoanei și scopul legitim urmărit (*Guérin contra Franței, 29 iulie 1998, § 37*). Totuși, limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiției și, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (*Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33*).

72. Concomitent, Curtea atestă că, potrivit prevederilor cuprinse în Codul de procedură civilă, nerespectarea procedurii prealabile servește drept temei pentru instanță de a restitui cererea de chemare în judecată în decursul a 5 zile de la data depunerii acesteia sau, în cazul în care procesul a fost deja pornit, de a scoate cererea de pe rol (art.170 alin.(1) lit.a) și, respectiv, art.267 alin.(1) lit.a) CPC).

73. În această ordine de idei, Curtea subliniază că instituția procesuală a restituirii cererii de chemare în judecată sau a scoaterii cererii de pe rol **nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată** a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune, împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și aceleași temeiuri dacă reclamantul a lichidat încălcările (art. 170 alin.(4) și art.268 alin.(3) CPC). Anume prin aceste reglementări se reflectă fără echivoc voința legiuitorului de a nu îngradi în exercitarea de către justițiabili, prin normele contestate, principiul constituțional al accesului liber la justiție.

74. Curtea notează că normele procesual-civile, care acordă justițiabililor dreptul de a deduce în fața instanței de judecată litigiul care nu a fost posibil de a fi soluționat *a priori* depunerii unei acțiuni în justiție, nu sunt de natură să constituie o violare a prevederilor art. 54 alin. (3) din Constituție, prevederi care nu admit restrângerea acestui drept. Or, prin prisma cauzei examinate, legiuitorul a instituit doar niște norme de admisibilitate a exercitării acestui drept, și nu norme de natură să excludă în totalitate exercitarea acestuia.

75. Astfel, Curtea constată că prin instituirea procedurii prealabile de soluționare a litigiilor **nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiție**, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional statuat de art. 20 din Constituție, prevenindu-se, astfel, abuzurile și asigurându-se protecția drepturilor și intereselor legitime ale celorlalte părți.

76. Concomitent, Curtea menționează că reglementarea de către legiuitor, în limitele competenței ce i-a fost conferită prin Constituție, a condițiilor de exercitare a unui drept – subiectiv sau procesual, inclusiv prin instituirea unor proceduri speciale, nu constituie o restrângere a exercițiului

acestui, ci doar o modalitate eficientă de a preveni exercitarea sa abuzivă, în detrimentul altor titulari de drepturi, în egală măsură ocrotite.

77. Totodată, Curtea relevă că din ansamblul reglementărilor rezultă că prin instituirea procedurii prealabile de soluționare a litigiilor legiuitorul a urmărit să transpună în practică principiul celerității soluționării litigiilor dintre părți. La fel, procedura prealabilă poate constitui o rațiune de eficiență capabilă să asigure soluționarea mai rapidă a unor categorii de litigii.

78. Cu preponderență, Curtea consideră judicioasă și oportună reglementarea procedurii prealabile în cadrul „procedurii în ordonanță”. Or, spre deosebire de procedura contencioasă și procedura contenciosului administrativ, procedura în ordonanță constituie o procedură derogatorie prin care se instituie o procedură specială de soluționare a unor categorii de litigii care vizează încasarea de sume bănești sau revendicarea unor bunuri mobile de la debitor, iar ordonanța judecătorească constituie o dispoziție dată unipersonal de judecător, fără citarea părților, în baza documentelor prezentate de creditor ce confirmă temeinicia pretenției.

79. Astfel, rolul normelor procedurale contestate este acela de a reglementa o procedură extrajudiciară, care să ofere părților posibilitatea de a se înțelege asupra eventualelor pretenții ale reclamantului, fără implicarea autorității judecătorești competente. Față de aceste rațiuni majore, condiționarea sesizării instanței de parcurgerea procedurii de conciliere cu partea adversă nu poate fi calificată ca o îngrădire a accesului liber la justiție, în accepțiunea interzisă de prevederile constituționale de referință, ***atât timp cât partea interesată poate înainta în instanța judecătorească cererea de chemare în judecată.***

80. În contextul celor elucidate, Curtea observă că însăși Curtea Europeană a specificat că ***imperativele de eficacitate și flexibilitate pot justifica intervenția prealabilă a unor organe administrative sau profesionale*** și, *a fortiori*, a unor organe jurisdicționale ce nu îndeplinesc toate condițiile art. 6 din Convenția Europeană (*Le Compte, Van Leuven și De Meyere contra Belgiei (1981)*). Un asemenea sistem poate să rezulte din tradiția juridică a multor state ale Consiliului European. Curtea a revenit însă asupra problemei cu următoarele precizări: “în asemenea circumstanțe Convenția cere cel puțin aplicarea unuia dintre cele două sisteme: fie organele jurisdicționale se supun ele însele cerințelor art.6 pct.1, fie nu întrunesc aceste condiții, dar sunt subiectele unui control subsecvent de către un organ jurisdicțional care are deplină jurisdicție și respectă toate garanțiile art.6 pct.1.” (*Albert și Le Compte contra Belgiei (1983)*).

81. Curtea atestă că, potrivit *Recomandării CE nr.(81)7 privind mijloacele de facilitare a accesului la justiție, urmează a fi luate măsuri pentru facilitarea sau, după caz, încurajarea concilierii părților sau a soluționării conflictelor pe cale amiabilă înainte de demararea procedurii judiciare* sau pe parcursul unei proceduri deja inițiate.

82. În acest context, Curtea reține și *Recomandarea CE nr. (2001)9 din 5 septembrie 2001 privind căile alternative de soluționare a litigiilor dintre*

*autoritățile administrative și persoanele private, care recomandă statelor să promoveze utilizarea căilor alternative de soluționare a litigiilor, iar anumite căi alternative, cum ar fi recursul administrativ intern, concilierea, medierea și tranzacția, pot fi folosite înainte de a se recurge la instanța judecătorească. **Utilizarea acestor modalități ar putea fi obligatorie, constituind o condiție prealabilă declanșării procedurilor legale.***

83. Totodată, Curtea nu poate să justifice argumentele autorului sesizării, care, în contextul normelor contestate, susține că protecția juridică efectivă și completă poate fi realizată doar în condițiile unei adevărate independențe a puterii judecătorești, care este investită cu prerogativa de a asigura și a restabili, prin intermediul justiției, ordinea juridică și statul de drept.

84. Curtea notează că procedura plângerii prealabile nu poate fi considerată ca fiind o jurisdicție în sensul dispozițiilor cuprinse în art. 114-116 din Constituție și nici în sensul art. 6 pct. 1 din Convenția Europeană. Or, în urma respectării procedurii prealabile și eșuării în soluționarea conflictului, acesta poate fi dedus de justițiabil în fața instanței de judecată. De asemenea, potrivit art. 115 alin. (3) din Constituție, înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

85. Anterior, în Hotărârea nr.21 din 23 iunie 1997 cu privire la interpretarea art. 114 din Constituția Republicii Moldova, Curtea s-a pronunțat asupra noțiunilor de "justiție" și "putere judecătorească", menționând că hotărârile organelor care nu au atribuții de autoritate judecătorească luate asupra cauzelor ce izvorăsc din raporturi administrative nu constituie înfăptuirea justiției.

86. Din conținutul normelor contestate, Curtea atestă două situații în care urmează a fi respectată procedura prealabilă, și anume: 1) în cazul în care părțile au stipulat aceasta în contract, prin manifestarea liberă a voinței; 2) în cazul expres statuat de lege. Astfel, aceste două situații sunt stipulate exhaustiv de legea procesuală și nu pot fi aplicate discreționar de către instanța de judecată.

87. Curtea reține că, potrivit legislației existente, procedura prealabilă este necesară a fi respectată cu preponderență în cadrul procedurii contenciosului administrativ.

88. Concomitent, Curtea consideră necesar să menționeze că, potrivit art. 72 alin. (2) lit. c) din Constituție, organizarea și funcționarea instituției contenciosului administrativ este reglementată prin lege organică de către Parlament.

89. Curtea menționează că în materia contenciosului administrativ procedura prealabilă este o procedură grațioasă, care nu presupune implicarea unui organ cu atribuții jurisdicționale, ci chiar a aceluiași organ care a emis actul administrativ sau a organului ierarhic superior.

90. În cazul manifestării dezacordului cu actul emis în urma acestei proceduri, acesta poate fi supus unui control judecătorec, cu stabilirea tuturor garanțiilor procesuale pentru justițiabil (asigurarea principiului

contradictorialității, egalității, disponibilității în drepturi) și a remediilor juridice efective împotriva actului administrativ contestat.

91. În acest context și prevederile Convenției Europene cer ca instanța să aibă competența de a *“hotărî”*, de a da o soluție în spețele ce îi sunt înaintate spre soluționare. Cu alte cuvinte, instanța judecătorească trebuie să fie în măsură a aprecia ansamblul de elemente, în fapt sau în drept, care conduc la soluția litigiului. Astfel, în speța *Sporrong contra Suediei (1982)*, Curtea Europeană a statuat că, date fiind atribuțiile Curții administrative supreme, care nu putea exercita, la acea dată, decât un control redus asupra măsurilor administrative care permiteau exproprierea, nefiind competentă să decidă asupra fondului cauzei, această instanță nu putea fi considerată o instanță judecătorească în sensul art.6 pct.1 din Convenția Europeană.

92. Curtea reține că, spre deosebire de controlul judiciar prin care se verifică hotărârile și deciziile judecătorești prin intermediul căilor de atac (apelul și recursul), controlul judecătoresc constituie dreptul și obligația pe care le au instanțele judecătorești de a verifica, în cazurile, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea unor acte care emană de la organe ce nu fac parte din sistemul judiciar. Exercitarea respectivului control judecătoresc asigură pe deplin dreptul la un recurs efectiv garantat de art. 13 din Convenția Europeană.

93. Asupra controlului judecătoresc Curtea s-a pronunțat și prin Hotărârea nr. 18 din 27 aprilie 2000 despre controlul constituționalității dispozițiilor art.25 alin.(7) și art.26 lit.h) din Legea privind Curtea de Conturi: „Organele autorității judecătorești, care înfăptuiesc justiția și sînt chemate să apere drepturile și libertățile cetățenilor, sînt instanțele judecătorești [...] care sînt investite cu competențele respective și înfăptuiesc justiția în formele procesuale stabilite de legiuitor”.

94. La fel, în Hotărârea nr. 7 din 29 martie 2005 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 1286-XV din 25 iulie 2002 cu privire la statutul refugiaților, Curtea a declarat neconstituționale prevederile care stipulau că deciziile Consiliului pentru refugiați pot fi atacate cu recurs la Curtea de apel, și a argumentat că prin acestea “[...] legiuitorul, de fapt, a atribuit unei autorități publice funcții ale instanțelor judecătorești și astfel a creat un mecanism neprevăzut de Constituție”.

95. Curtea nu poate reține nici argumentele autorului sesizării privind încălcarea art. 53 alin. (1) din Constituție, care garantează dreptul cetățeanului de a fi protejat de abuzurile autorităților publice.

96. Astfel, Curtea notează că dreptul de a cere anularea pe cale judiciară a unui act poate fi supus unor condiții de formă în cazul în care urmăresc *un scop legitim*, sunt necesare într-o societate democratică și sunt *proporționale* cu *scopul* urmărit. În această situație, scopul legitim urmărit de legiuitor a fost de a acorda posibilitate organului emitent al actului sau organului ierarhic superior al acestuia de a verifica și dispune asupra actului atacat.

97. De asemenea, prin prisma celor expuse, anume *asigurarea unui control judecătoresc deplin* asupra actelor administrative vine să garanteze aplicarea prevederilor art. 53 alin. (1) combinat cu art 20 din Constituție.

98. În lumina celor relatate, Curtea reține că o “*asemenea condiție prealabilă*” nu este de natură să încalce prevederile art. 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, și nu afectează substanța acestui drept garantat.

Pentru aceste motive și în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul Jurisdicției Constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se recunosc constituționale* prevederile articolelor 166 alin. (2) lit. h), 167 alin. (1) lit.d), 170 alin. (1) lit. a), 267 lit. a), 347 alin. (3), 348 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003.

2. *Se sistează procesul* pentru controlul constituționalității prevederilor articolului 470 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 15 noiembrie 2012
HCC nr. 14
Dosarul nr.21a/2012